

Posudek vedoucího na diplomovou práci Karolíny Jakubše „Princip odvety ve starověké Číně“

Diplomantka se ve své práci věnuje velmi zajímavému problému, který je důležitý hlavně v souvislosti s proměnami politického a společenského uspořádání od doby Chunqiu (770-453 př. n. l.) do doby Válčících států (453-221 př. n. l.) – otázky významu a koncepce odvety v daném období. V úvodní části práce se zabývá jednak obecným vymezením pojmu odvety, jednak termíny, které jsou pro něj relevantní v případě starověké Číny. Vzhledem k rozsáhlosti tématu přitom zužuje definici odvety, již se bude zabývat, na dokonany či zamýšlený násilný čin reagující na nějakou předchozí újmu, přičemž čin, který odvetu vyprovokoval, již násilnou povahu mít nemusel.

V dalších kapitolách pak věnuje pozornost různým aspektům odvety ve starověké Číně, přičemž hlavními prameny, kterých používá, jsou kronika *Zuozhuan*, pocházející asi ze 4. stol. př. n. l., a Sima Qianovy *Zápisky historika (Shiji)* z přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. Spíše doplňkově se opírá i o další starověké texty převážně normativního charakteru, jako jsou *Liji*, *Zhouli* a *Gongyangzhuan*. Srovnání obou hlavních pramenů – případně i rozdíly v hodnocení či líčení historek v nich zaznamenaných – přitom slouží i jako jedno z metodických východisek práce, která si mimo jiné klade za cíl postihu základních proměn v přístupu k odvetě, k nimž došlo mezi obdobími, které zachycuje *Zuozhuan* a dobou vzniku *Shiji*. Tento posun se diplomantka snaží zachytit na pozadí společenského a politického vývoje v daném období, především v souvislosti s rozpadem staré aristokratické společnosti organizované na rodových principech, který vedl k vytvoření centralizovaných útvarů doby Válčících států.

Značná část práce je věnována spojení odvety s válkou, přičemž zde autorka do značné míry vychází z názorů M. E. Lewise o posedlosti rodovou ctí a odvetou jako jednom z základních příčin válek v době Chunqiu, což nakonec vedlo k likvidaci staré aristokracie. Je třeba ocenit, že na Lewisově knize ovšem není diplomantka závislá a je schopna na základě pramenů některé zjednodušující představy korigovat: zde mám na mysli například názor o přežívání některých principů doby Chunqiu i do mladších období.

Další pasáže se věnují dílčím tématům, jako jsou motivy msty, vykonavatelé msty, morální postoje k odvetě, státní moc a odvěta a konečně srovnání s jinými kulturami. Zde se podle mého názoru někdy – zvláště v závěrečných pasážích – nelze ubránit dojmu, že autorce

poněkud docházel dech, což platí třeba o srovnání s jinými kulturami, jejichž výběr působí poměrně nahodile. Přitom je ovšem třeba říci, že i z tohoto srovnání je nakonec autorka schopna pro své téma vytěžit maximum a její závěry o specifikách Číny vyznívají velmi přesvědčivě: zde mám na mysli především názor o tom, že absence materiální kompenzace (přítomné v jiných kulturách) v Číně vedla ke zdůraznění principu odvety.

Závěr pak přehledným a relevantním způsobem shrnuje předchozí zjištění o proměnách významu odvety a přístupu k ní od doby Chunqiu do doby Válčících států, přičemž hlavní změny vidí autorka v oddělení soukromého a státního sektoru a ve snaze o závazné ukotvení principu odvety.

Celkově se domnívám, že autorce se podařilo velmi přehledným způsobem pojednat o složitém tématu, přičemž její závěry – jak již bylo uvedeno, někdy se odchyloující od názorů velkých autorit - se plně opírají o prameny. K přehlednosti a čtivosti práce přitom přispívá jak logické členění práce, tak velmi kultivovaný jazyk. Za velký klad je třeba považovat hojné využití překladů rozsáhlých pasáží z někdy náročných (*Zuozhuan*) starověkých textů. Ty jsou podle mého názoru z překladatelského i jazykového hlediska velice kvalitní, a navíc vybavené podrobným historickým komentářem.

Práci pí. Jakubše tedy považuji za zcela vyhovující požadavkům kladeným na práci magisterskou a navrhuji její hodnocení nejvyšší známkou klasifikační stupnice.

V Praze 17. 9. 2008

Jakub Maršálek

